

2.5 Frekvence vyjížděky, denní vyjížděka podle času stráveného na cestě

Převážná většina vyjíždějících do zaměstnání mimo obec bydliště vyjíždí denně. V roce 2001 tuto frekvenci vyjížděky uvedlo 160 370 osob vyjíždějících z obce za prací, což bylo 82,6% z celku. V roce 1991 však tento druh vyjížděky uvedlo 184 281 osob, což bylo o 23 911 osob více (o 13,0%) než v roce 2001. Podíl denní vyjížděky z celku tak byl v roce 1991 o 7,0 bodu vyšší a činil 89,6%. Pracující v roce 2001 byli ochotni cestovat za prací a při zohlednění nákladů na dopravu a ztrátu času volili jinou frekvenci cest.

Výše podílu denní vyjížděky v okresech Jihomoravského kraje je odvislá od jejich geografické polohy, konkrétně od vzdálenosti města Brna. V okrese Brno-venkov dosáhl podíl denní vyjížděky v roce 2001 hodnoty 88,6%, v okrese Blansko 86,6% a v okrese Vyškov 85,8%. Tyto okresy tvoří zázemí města Brna, Brno svou nabídkou pracovních příležitostí je pro tato území dopravně a časově dostupné. Na opačném pólu byl okres Znojmo s podílem 78,3% a okres Břeclav s podílem 79,7% vyjíždějících denně (v okrese Brno-město činil tento podíl 62,1%, ovšem počet 8 298 denně vyjíždějících osob je pouze 5,2% z denně vyjíždějících v kraji).

Tab. 2.5.1 Denní vyjížděka za prací podle času stráveného na cestě v roce 1991 a 2001

Kraj, okres	1991					2001					průměrný čas strávený na cestě (v min.) ¹⁾
	denně vyjíždí za prací z obce bydliště	struktura (v %) podle času stráveného na cestě				denně vyjíždí za prací z obce bydliště	struktura (v %) podle času stráveného na cestě				
		do 14 minut	15 - 29 minut	30 - 59 minut	60 min. a více		do 14 minut	15 - 29 minut	30 - 59 minut	60 min. a více	
Kraj celkem	184 281	4,3	17,9	46,2	31,5	160 370	16,9	34,5	37,9	10,4	35
Blansko	26 100	4,3	18,7	51,0	26,0	23 268	16,2	36,5	37,8	9,2	34
Brno-město	7 968	2,5	6,1	27,9	63,5	8 298	10,2	25,3	46,6	17,5	43
Brno-venkov	49 886	3,0	15,4	46,7	34,9	42 467	13,6	30,0	44,7	11,4	38
Břeclav	25 925	3,1	15,2	43,4	38,3	21 206	17,3	35,3	35,3	11,7	35
Hodonín	34 975	5,0	22,0	50,9	22,1	28 256	20,3	41,1	32,0	6,5	31
Vyškov	20 524	4,3	17,4	44,4	33,9	17 806	16,5	32,0	38,3	12,9	37
Znojmo	18 903	8,7	25,2	45,4	20,7	19 069	23,0	38,1	30,2	8,4	31

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 45 a 85 minut

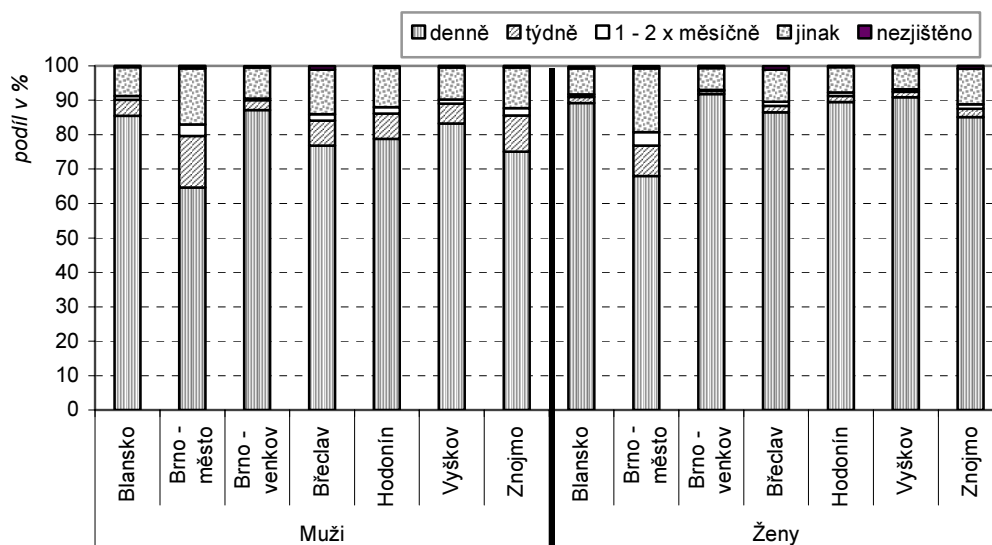
Počty vyjíždějících za prací z obce denně se v roce 2001 proti roku 1991 zvýšily pouze u 2 okresů kraje – v okrese Brno-město – zvýšení o 330 osob, tj. o 4,1% a v okrese Znojmo – nárůst o 166 osob, tj. o 0,9%. Nejvyšší pokles denní vyjížděky v relativním vyjádření byl zaznamenán v okrese Hodonín – snížení o 6 719 osob představuje pokles o 19,2%, v absolutních počtech pak vévodí pokles v okrese Brno-venkov, a to o 7 419 osob.

Ve čtyřech obcích kraje – Malá Lhota, Makov a Zhoř z okresu Blansko a Březina z okresu Vyškov – všichni vyjíždějící z obce za prací vyjíždí denně. Procento denně vyjíždějících v rozmezí 95,0-99,9 vykazuje 17 obcí, rozmezí 90,0-94,9% mělo 141 obcí a nejvíce obcí bylo v intervalu 80,0-89,9%, a to 375 obcí. Nejnižší podíl denně vyjíždějících byl v obci Čejkovice – 55,1% a Mackovice – 59,7%, obě obce jsou z okresu Znojmo.

V rámci České republiky, tedy bez vyjížděky do zahraničí, vyjíždí za prací 190 980 osob (115 646 mužů a 75 334 žen tvoří poměr 60,6% ku 39,4%). Z tohoto počtu vyjíždí z obce denně za prací 159 392 osob, což je 83,5% celku. U mužů 92 976 denně vyjíždějících osob představuje 80,4% celku, u žen je poměr denně vyjíždějících znatelně vyšší – 75 334 těchto osob tvoří 88,2% z celku. Rozhodující roli v této rozdílnosti jistě hraje nezastupitelná úloha ženy v rodině, zejména v rodině s dětmi.

Týdenní frekvenci vyjížděky udalo 9 248 osob, což bylo 4,8% z celku (7 749 mužů – 6,7% celku a 1 499 žen – 2,0% celku). Jedenkrát až dvakrát měsíčně vyjíždělo za prací 2 487 osob, tedy 1,3% z celku (1 742 mužů – 1,5% celku a 745 žen – 1,0% celku). Jinou frekvenci dojížděky uvedlo 18 706 osob, což bylo 9,8% z vyjíždějících z obce v rámci republiky (12 534 mužů – 10,8% celku a 6 172 žen – 8,2% celku). Tento vcelku vysoký podíl jiné frekvence je možno přičíst tzv. turnusovým směnám, které jsou zaměstnavateli zachovány a které zaměstnanci považovali právě za jinou formu dojížděky. Celkem 1 147 osob se k frekvenci dojížděky nevyjádřilo, 0,6% celku je tak v části „nezjištěno“.

Graf 8. Struktura vyjíždějících za prací mimo obec v rámci České republiky podle frekvence vyjížděky

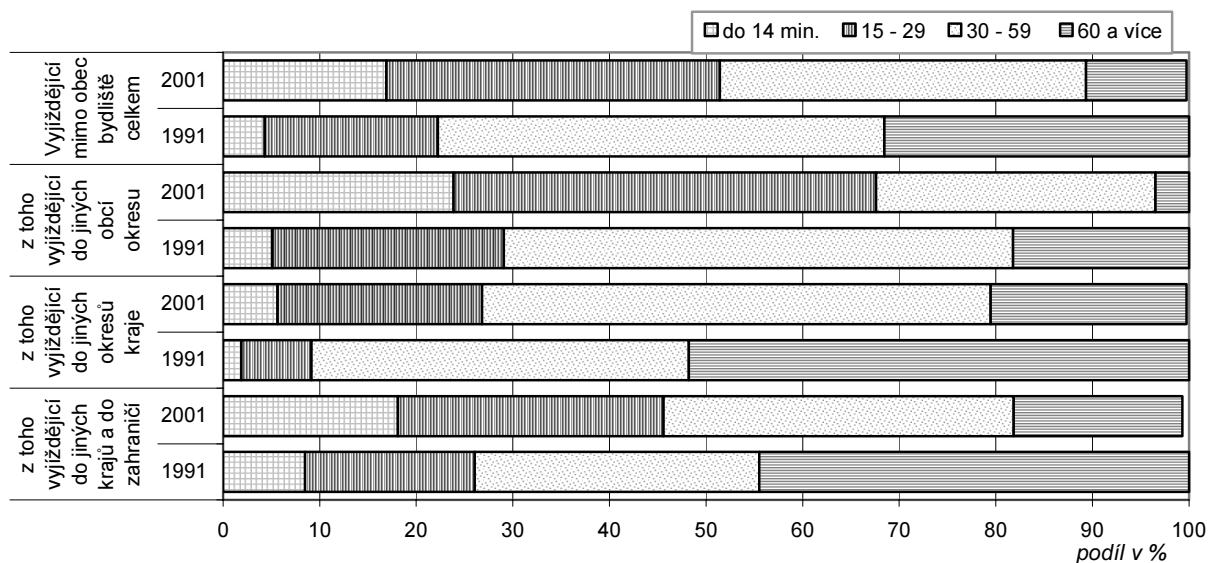
Pohled na frekvenci pohybu za prací z hlediska dojížděky do obce je následující: v roce 2001 dojíždělo denně za prací do obcí kraje 160 121 osob, což bylo 82,8% z dojíždějících do obce celkem. Proti roku 1991, kdy byl zaznamenán stav 181 151 osob, se tento počet snížil o 21 030 osob, tj. o 11,6%. Podíl denně dojíždějících z celku v roce 1991 tvořil 87,6%. V roce 2001 byl nejvyšší podíl dojíždějících denně v okrese Blansko – 91,5% a v okrese Hodonín – 88,9%, nejnižší podíly byly zaznamenány v okrese Brno-město – 73,4% a v okrese Břeclav – 84,4%. Počty dojíždějících za prací do obce denně se v roce 2001 proti roku 1991 zvýšily pouze v jednom okrese – v okrese Brno-venkov – zvýšení o 882 osob představovalo nárůst o 3,8%. Nejvyšší pokles denní dojížděky v absolutním i relativním vyjádření byl zaznamenán u okresu Hodonín – snížení o 9 197 osob představuje pokles o 26,7%.

Bylo již uvedeno, že za prací denně dojíždí do obcí v kraji 160 121 osob. Z tohoto počtu bylo 93 418 mužů (58,3%) a 66 703 žen (41,7%). Denně dojíždějící muži tvořili 80,1% z dojíždějících mužů, denně dojíždějící ženy pak 86,9% z dojíždějících žen. Týdenní frekvenci dojížděky udalo 9 816 osob, což bylo 5,1% z celku (7 916 mužů – 6,8% celku a 1 900 žen – 2,5% celku). Jedenkrát až dvakrát měsíčně dojíždělo za prací 2 645 osob, tedy 1,4% z celku (1 670 mužů – 1,4% celku a 975 žen – 1,3% celku). Jinou frekvenci dojížděky uvedlo 19 691 osob, což bylo 10,2% z dojíždějících do obce v kraji (13 014 mužů – 11,2% celku a 6 677 žen – 8,7% celku).

Průměrná doba vyjížděky do zaměstnání (zahrnuje všechny frekvence vyjížděky) dosáhla hodnoty 22 minut v obci a 35 minut při cestě z obce. Přitom trvání cesty vyjížděky do jiné obce okresu bylo 28 minut, do jiných okresů kraje v průměru 46 minut, u cest do jiných krajů byla zaznamenána délka trvání 38 minut a do zahraničí 45 minut.

Průměrná doba jedné denní cesty do práce u vyjížděky mimo obec bydliště činila v roce 2001 v Jihomoravském kraji celkem 35 minut, což bylo přibližně o 3 minuty více než byla průměrná doba v roce 1991. Rozdělíme-li délku cesty do časových intervalů, pak největší zastoupení vykazuje interval 30 až 59 minut, délku cesty v tomto rozsahu udalo 60 800 osob, což bylo 37,9% denně vyjíždějících za prací mimo obec. Následuje interval 15 až 29 minut, 55 394 osob tvořilo 34,5% z celku, délku trvání cesty do 14 minut pak udalo 27 098 osob – 16,9% a nakonec cestu v trvání jedné hodiny a více uvedlo 16 671 osob, což bylo 10,4% denně vyjíždějících za prací mimo obec. V roce 1991 největší skupinu tvořilo také zastoupení cesty v délce 30 až 59 minut, vykázalo ji 46,2% osob. Potom ovšem následoval podíl cest větší než hodina – 31,5%, interval 15 až 29 minut – 17,9% a nakonec rozmezí do 14 minut – 4,3%. To, že se v roce 2001 zvýšilo zastoupení kratších časových intervalů, je možno přičíst rozvoji individuální dopravy, pokles podílu nejdelších cest zřejmě může být dán volbou jiné frekvence cest.

Graf 9. Struktura vyjíždějících denně za prací v Jihomoravském kraji v letech 1991 a 2001 podle času stráveného na cestě

Tab. 2.5.2 Denní vyjížďka za prací podle času stráveného na cestě podle velikostních skupin obcí

	Kraj celkem	v tom obce s počtem obyvatel								
		do 199	200 - 499	500 - 999	1 000 - 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 a více
		Celkem								
Denně vyjíždějící za prací z obce bydliště	160 370	3 936	18 143	34 334	30 409	36 096	15 001	3 990	10 163	8 298
z toho s dobou cesty (v %):										
do 14 minut	16,9	26,8	21,7	18,8	17,2	16,3	11,1	16,5	13,2	10,2
15 - 29 minut	34,5	34,8	37,0	34,3	34,3	37,0	32,0	36,3	33,4	25,3
30 - 44 minut	24,6	20,0	21,8	23,3	24,8	25,3	27,0	25,9	26,3	26,8
45 - 59 minut	13,3	10,1	10,5	13,0	13,4	12,5	17,1	12,0	13,4	19,7
60 minut a více	10,4	8,0	8,7	10,3	10,0	8,6	12,7	9,0	13,4	17,5
Průměrný čas strávený na cestě v minutách ¹⁾	34	30	31	34	34	33	38	33	37	42
		Muži								
Denně vyjíždějící za prací z obce bydliště	93 676	2 305	10 451	19 571	17 269	20 507	8 963	2 447	6 577	5 586
z toho s dobou cesty (v %):										
do 14 minut	16,8	26,1	21,8	18,6	17,7	16,1	11,7	15,3	13,1	10,3
15 - 29 minut	34,1	35,2	35,8	33,5	34,0	36,5	33,0	34,9	32,5	26,3
30 - 44 minut	24,7	20,3	22,0	23,8	24,6	25,3	26,7	26,0	26,8	27,5
45 - 59 minut	13,1	10,3	10,5	12,9	12,8	12,4	15,7	13,0	13,4	18,4
60 minut a více	11,0	7,8	9,5	10,9	10,6	9,4	12,8	10,5	13,9	17,0
Průměrný čas strávený na cestě v minutách ¹⁾	35	30	32	34	34	33	37	35	37	41
		Ženy								
Denně vyjíždějící za prací z obce bydliště	66 694	1 631	7 692	14 763	13 140	15 589	6 038	1 543	3 586	2 712
z toho s dobou cesty (v %):										
do 14 minut	17,0	27,7	21,4	19,2	16,6	16,5	10,3	18,3	13,5	9,9
15 - 29 minut	35,2	34,3	38,5	35,2	34,7	37,7	30,5	38,6	35,1	23,2
30 - 44 minut	24,3	19,6	21,7	22,7	25,1	25,3	27,3	25,9	25,3	25,4
45 - 59 minut	13,7	9,9	10,5	13,1	14,3	12,6	19,2	10,4	13,3	22,5
60 minut a více	9,5	8,2	7,7	9,6	9,1	7,6	12,5	6,7	12,5	18,7
Průměrný čas strávený na cestě v minutách ¹⁾	34	29	31	33	34	32	39	31	36	43

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 37,5; 52,5 a 85 minut

Zastoupení časových intervalů délky denních cest za prací v letech 1991 a 2001 v závislosti na prostorovém typu vyjížděky přehledně ukazuje graf číslo 9. Nejvýraznější změna v mezidobí byla u vyjíždějících do jiných okresů kraje, a to u délky cesty 1 hodina a více – zatímco v roce 1991 tento čas cesty uvedlo 51,8% denně vyjíždějících za prací z obce do jiného okresu kraje, v roce 2001 to bylo jen 20,3%. Zastoupení rozmezí 30 až 59 minut vzrostlo z 39,1% v roce 1991 na 52,8% v roce 2001 a podíl cest v trvání 15 až 29 minut se zvýšil z 7,3% na 21,2% v roce 2001.

U vyjíždějících do jiných krajů a do zahraničí v roce 1991 cesty delší než 30 minut tvořily téměř tři čtvrtiny všech cest (60 minut a více – 44,5% a 30 až 59 minut – 29,5%), v roce 2001 však tvořily více než polovinu všech cest (60 minut a více – 17,6% a 30 až 59 minut – 36,5%).

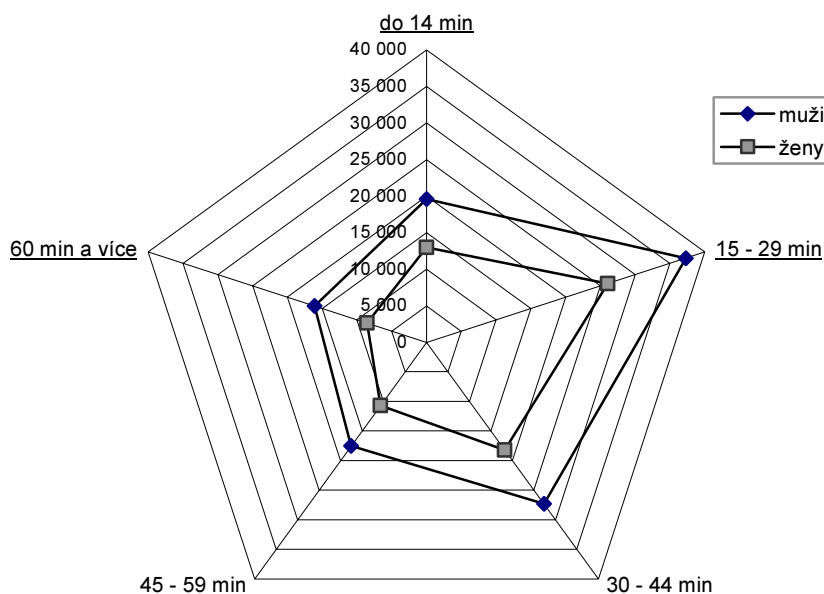
Mezi muži a ženami se průměrný čas strávený na cestě za prací nijak zvlášť neliší – v roce 2001 u mužů činil 35 minut a u žen 34 minut. Také ve struktuře vyjížděky podle časových intervalů nebyly mezi muži a ženami zaznamenány výrazné rozdíly – v intervalu do 14 minut délky cesty bylo 16,8% mužů a 17,0% žen, cestu v trvání 15 až 29 minut uvedlo 34,1% mužů a 35,2% žen a 30 až 59 minut udalo 37,8% mužů a 38,0% žen. Snad jen v cestách trvajících 60 minut a více bylo zastoupení žen nižší – 9,5% oproti 11,0% u mužů.

Nejkratší průměrný čas strávený na cestě za prací z obce z pohledu jednotlivých okresů kraje byl zaznamenán v okrese Hodonín a v okrese Znojmo – 31 minut. Následoval okres Blansko – 34 minut a okres Břeclav – 35 minut. Nejvyšší hodnoty průměrného času byly v okrese Vyškov – 37 minut, Brno-venkov – 38 minut a Brno-město – 43 minut. Ze strany mužů byl nejkratší průměrný čas strávený na cestě v okrese Znojmo – 31 minut, u žen to bylo 29 minut v okrese Hodonín, nejdelší průměrný čas u mužů i žen byl v okrese Brno-město, u mužů dosáhl 42 minut a u žen 44 minut.

Strukturu denní vyjížděky za prací mimo obec bydliště podle času stráveného na cestě podle velikostních skupin obcí a podle pohlaví ukazuje tabulka 2.5.2. S rostoucí velikostí obce se sice prodlužuje průměrná délka denní doby cesty do zaměstnání, ale nárůst je jen mírný (30 minut u nejmenších obcí a 42 minut u největší velikostní skupiny. Zajímavostí je v podstatě stejná hodnota 33 až 34 minut průměrné doby cesty u velikostních skupin, které zahrnují postupně obce od 500 až po 4 999 obyvatel a skupinu 10 000 až 19 999 obyvatel.

Časový interval do 14 minut má nejvyšší podíl v nejmenší velikostní skupině obcí – 26,8%, se zvětšující se velikostní skupinou podíl klesá až na 10,2% v kategorii 50 000 obyvatel a více (Brno). Opačná situace je v časovém intervalu 60 minut a více, když v obcích do 199 obyvatel činí podíl 8,0%, kdežto v největší velikostní skupině již 17,5%. U ostatních časových intervalů nejsou podíly mezi jednotlivými velikostními skupinami obcí nijak zvlášť výrazné.

Graf 10. Vyjíždějící denně za prací mimo obec v Jihomoravském kraji podle času stráveného na cestě

Bylo již uvedeno, že průměrná doba jedné denní cesty při vyjížděce za prací mimo obec bydliště dosáhla v roce 2001 v Jihomoravském kraji délky 35 minut. U týdenní a měsíční frekvence vyjížděky do zaměstnání

denní cesta za prací (z ubytovny, přechodného bydliště) trvala také přibližně 35 minut, u ostatních frekvencí vyjížděky byla zjištěna doba 40 minut denní cesty. Pokud v roce 2001 dojížděl zaměstnanec za prací do obcí v Jihomoravském kraji, při denní dojížděce strávil na cestě v průměru 34 minut, při frekvenci dojížděky týdenní a měsíční denní cesta za prací (z ubytovny, přechodného bydliště) trvala 32 minut a u ostatních frekvencí byla zjištěna doba 39 minut trvání denní cesty.

Naproti tomu průměrný čas strávený na cestě za prací v rámci obce činil pouze 22 minut (23 minut u mužů a 21 minut u žen). Největší díl cest za prací v obci spadal do délky trvání do 14 minut – 39,7%, dále do intervalu 15 až 29 minut – 33,6% z dojíždějících za prací v obci. Podíly delších časových rozmezí postupně klesaly až na 0,3% času 90 minut a více.

Tab. 2.5.3 Vnitroobecní dojížděka za prací podle pohlaví a času stráveného na cestě

		Dojíždějící za prací celkem	z toho čas dojížděky (v minutách)						Průměrný čas strávený na cestě (v min.) ¹⁾
			do 14	15 - 29	30 - 44	45 - 59	60 - 89	90 a více	
Dojíždějící v obci celkem									
	počet	253 007	100 346	85 014	46 103	16 231	2 974	790	22
	v %	99,4	39,7	33,6	18,2	6,4	1,2	0,3	x
v tom:									
muži									
	počet	123 677	47 027	41 935	23 048	8 466	1 754	610	23
	v %	99,3	38,0	33,9	18,6	6,8	1,4	0,5	x
ženy									
	počet	129 330	53 319	43 079	23 055	7 765	1 220	180	21
	v %	99,4	41,2	33,3	17,8	6,0	0,9	0,1	x

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 37,5; 52,5; 75 a 105 minut

Z okresů Jihomoravského kraje v průměrném čase vnitroobecní dojížděky za prací vyčnívá okres Brno-město, když u mužů byla zjištěna délka cesty 29 minut a u žen 28 minut. Následují 3 okresy – Blansko, Vyškov a Znojmo – shodně u mužů délka trvání cesty 16 minut a u žen 15 minut. V okresech Brno-venkov, Břeclav a Hodonín byl zaznamenán shodný čas cesty u mužů, a to 14 minut, u žen potom rozmezí 12 až 14 minut.

Tab. 2.5.4 Vnitroobecní dojížděka za prací podle času stráveného na cestě ve vybraných městech

	Dojížděka v obci	Podíl podle času stráveného na cestě (v %)						Průměrný čas strávený na cestě (v min.) ¹⁾
		do 14 minut	15 - 29 minut	30 - 44 minut	45 - 59 minut	60 - 89 minut	90 minut a více	
Blansko	5 803	42,2	44,5	10,5	1,5	0,7	0,2	19
Boskovice	3 499	58,3	34,4	5,9	0,8	0,1	0,1	15
Brno	137 157	20,4	36,5	28,9	11,2	2,0	0,4	29
Břeclav	9 091	46,4	42,8	8,4	1,1	0,3	0,2	17
Bučovice	1 389	60,6	33,5	3,7	0,9	0,2	0,3	15
Hodonín	8 445	49,0	42,0	7,4	0,8	0,2	0,2	17
Hustopeče	1 711	68,0	26,9	3,3	0,5	0,1	0,2	13
Ivančice	2 196	59,4	33,7	4,9	0,6	0,3	0,2	15
Kuřim	1 907	50,6	37,4	10,0	1,5	-	0,1	17
Kyjov	3 341	58,3	36,4	4,6	0,2	-	0,1	15
Mikulov	1 772	59,8	32,8	5,0	0,5	0,1	0,1	14
Moravský Krumlov	1 666	55,0	38,8	4,7	0,6	0,1	0,1	15
Pohořelice	915	71,5	23,8	3,8	0,3	-	-	12
Rosice	739	68,2	28,1	2,6	0,8	-	-	13
Slavkov u Brna	1 269	66,8	28,1	3,6	0,6	-	0,3	13
Šlapanice	439	68,6	24,6	5,2	0,7	-	0,7	14
Tišnov	1 412	59,4	34,1	5,0	0,9	0,1	-	15
Veselí nad Moravou	2 696	60,2	34,1	4,5	0,4	0,1	0,2	14
Vyškov	6 926	44,4	41,8	11,5	1,4	0,4	0,2	18
Znojmo	11 109	42,1	44,4	10,9	1,6	0,2	0,3	19
Židlochovice	435	82,8	14,9	1,8	-	-	-	10

¹⁾ vážený průměr počítaný ze středů intervalů, tj. 7,5; 22,5; 37,5; 52,5; 75 a 105 minut

Z měst, které plní úlohu obce s rozšířenou působností, je nejdelší průměrný čas dojíždky za prací v obci samozřejmě v Brně, kde je hodnota totožná s údaji za okres Brno-město. Následují města Blansko a Znojmo, kde délka trvání cesty dosahuje 19 minut. Na opačném konci, tedy města s nejkratší průměrnou dobou strávenou při cestě za prací v obci, jsou Židlochovice s 10 minutami a Pohořelice s 12 minutami trvání cesty v rámci města. Strukturu trvání dojíždky v obci ve vybraných městech kraje přehledně shrnuje tabulka 2.5.4. Je z ní zřejmé, že ve městech, které v minulosti neplnily úlohu okresních měst, více než 90% cest za prací v obci není delších než 29 minut.